

УДК 372.881.1:371.335.7

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/76-1-36>**Ольга ГВОЗДЯК,***orcid.org/0000-0002-5760-576X**кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри німецької філології**Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»
(Ужгород, Україна) olha.hvozdyak@uzhnu.edu.ua***Лілія ПРИЙМАК,***orcid.org/0000-0003-1683-271X**кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов і країнознавства**Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна) liliyaklid1@ukr.net*

ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У статті розглянуто сучасні можливості та перспективи застосування мультимедійних засобів у процесі викладання німецької мови. Актуальність статті визначається зростаючою потребою в сучасній освіті у впровадженні передових технологій для ефективного викладання іноземних мов. Мета статті полягає у систематичному аналізі можливостей та перспектив використання мультимедіа на заняттях з німецької мови. Визначено потенціал мультимедійних технологій для підвищення мотивації здобувачів вищої освіти до вивчення німецької мови та розвитку їхніх мовних компетентностей. Здійснено аналіз ролі віртуальної реальності, мобільних додатків та соціальних мереж в освітньому процесі з метою покращення якості освіти. У статті висвітлено переваги інтерактивних та адаптивних підходів до викладання німецької мови за допомогою мультимедійних інструментів, а також запропоновано низку вправ, які можна застосовувати на заняттях з німецької мови з використанням мультимедійних засобів. Доведено, що в умовах швидкої цифровізації освітніх процесів мультимедійні засоби набувають ключового значення як інструменти для стимулювання інтересу здобувачів освіти до вивчення німецької мови та покращення їхніх комунікативних навичок. Впровадження віртуальної реальності, мобільних додатків і соціальних мереж в освітній процес не лише сприяє індивідуалізації навчання, але й дозволяє забезпечити доступ до автентичних мовних матеріалів і збільшити активність здобувачів вищої освіти у вивченні мови. Акцент зроблено на ролі мультимедійних технологій у підвищенні мотивації студентів, розвитку аудіовізуальних навичок, а також забезпеченні доступу до автентичних мовних матеріалів.

Ключові слова: аудіовізуальні навички, віртуальна реальність, мобільні додатки, мультимедійні засоби, німецька мова, соціальні мережі.

Olha HVOZDYAK,*orcid.org/0000-0002-5760-576X**Candidate of Pedagogical Sciences, Professor,
Professor at the Department of German Philology**Uzhhorod National University
(Uzhhorod, Ukraine) olha.hvozdyak@uzhnu.edu.ua***Liliia PRYIMAK,***orcid.org/0000-0003-1683-271X**Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages and Country Studies**Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) liliyaklid1@ukr.net*

THE USE OF MULTIMEDIA IN THE PROCESS OF TEACHING GERMAN: OPPORTUNITIES AND PROSPECTS

The article deals with the current possibilities and prospects of using multimedia in the process of teaching German. The relevance of the article is determined by the growing need in modern education for the introduction of advanced technologies for effective teaching of foreign languages. The purpose of the article is to systematically analyze the possibilities and

prospects of using multimedia in German language classes. The potential of multimedia technologies to increase the motivation of higher education students to learn German and develop their language competencies is determined. The article analyzes the role of virtual reality, mobile applications, and social networks in the educational process in order to improve the quality of education. The article highlights the advantages of interactive and adaptive approaches to teaching German with the help of multimedia tools and offers a number of exercises that can be used in German classes with the use of multimedia. It is proved that in the context of the rapid digitalization of educational processes, multimedia is becoming key as a tool to stimulate students' interest in learning German and improve their communication skills. The introduction of virtual reality, mobile applications, and social media into the educational process not only facilitates individualized learning, but also provides access to authentic language materials and increases the activity of higher education students in learning the language. Emphasis is placed on the role of multimedia technologies in increasing student motivation, developing audiovisual skills, and providing access to authentic language materials.

Key words: audiovisual skills, virtual reality, mobile applications, multimedia, German language, social media.

Постановка проблеми. У контексті швидкого розвитку цифрових технологій та зростаючої глобалізації освітніх процесів, особливо актуальним стає використання мультимедійних засобів для викладання іноземних мов, зокрема німецької. Мультимедійність охоплює широкий спектр інтерактивних інструментів, таких як віртуальна реальність, мобільні додатки, вебплатформи та інші інтерактивні технології, які пропонують нові можливості для залучення студентів до навчання і покращення їхньої мовної компетентності (Рубан, 2014; Штохман, 2017). Проте, попри значний потенціал цих засобів, виникають ряд наукових і практичних проблем, що потребують детального дослідження та розгляду. Однією з цих проблем є необхідність адаптації традиційних методів навчання до нових мультимедійних технологій, з метою максимального використання їхнього потенціалу. Важливим аспектом є також інтеграція мультимедійних засобів у зміст навчання, зокрема розробка цільових мультимедійних матеріалів, які відповідають академічним стандартам і сприяють досягненню освітніх цілей.

Додатковою складністю є необхідність оцінювання ефективності використання мультимедійних засобів у навчанні німецької мови (Бей, 2018). Це вимагає не лише виявлення позитивного впливу на мотивацію та академічні успіхи студентів, але й ідентифікації можливих обмежень і викликів, таких як доступність технічних засобів і підготовка педагогічних кадрів до використання новітніх технологій.

Таким чином, основним завданням цієї статті постають аналіз і систематизація наукових даних щодо застосування мультимедійних засобів у процесі викладання німецької мови, а також визначення оптимальних підходів для їхнього успішного впровадження в освітню практику.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Зміни у форматі викладання через пандемію та війну в Україні спонукали науковців до пошуку способів мотивації здобувачів освіти, що відобра-

жено в низці наукових праць. У статті І. Бей (2018) розглядається формування позитивної мотивації студентів до використання проєктних технологій у професійній діяльності майбутніх вчителів іноземної мови. Автор акцентує на важливості інтеграції проєктних технологій в освітній процес для підвищення зацікавленості студентів і ефективності їхнього навчання. В статті представлено практичні підходи до впровадження проєктних технологій та приклади успішного застосування цих методик. Основний висновок полягає в тому, що проєктні технології сприяють розвитку професійних компетентностей та підвищують мотивацію студентів до навчання. Зі свого боку, В. Знанецький (2020) аналізує розвиток мотивації студентів до вивчення іноземної мови в процесі професійної підготовки. Автор наголошує на необхідності створення мотиваційного середовища, яке б стимулювало студентів до активного вивчення мови. Важливим аспектом є використання різних методів та підходів, таких як інтерактивні заняття, ігрові методики та сучасні технології. Стаття Л. Рубан (2014) присвячена мотивації студентів немовних факультетів до вивчення іноземної мови. Авторка підкреслює, що студенти часто не усвідомлюють важливість володіння іноземною мовою для своєї професійної діяльності. Л. Рубан пропонує використовувати різноманітні мотиваційні стратегії, такі як залучення студентів до участі в міжнародних проєктах, проведення мовних клубів та використання сучасних мультимедійних засобів. У роботі М. Скаун та Д. Матіюк (2018) розглядається підвищення мотивації студентів до вивчення німецької мови з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та мультимедійних засобів. Автори відзначають, що інтеграція ІКТ в освітній процес сприяє створенню більш динамічного та інтерактивного середовища для навчання. Вони наводять приклади використання таких технологій, як електронні підручники, онлайн-курси, інтерактивні дошки та мобільні додатки. Результати дослідження засвідчують, що застосування

ІКТ підвищує мотивацію студентів та їх готовність до неперервної освіти. Л. Штохман (2017) зосереджується на комунікативній складовій у навчанні іноземної мови у закладах вищої освіти (ЗВО). Авторка підкреслює, що розвиток комунікативних навичок є ключовим аспектом успішного вивчення мови. Вона пропонує використовувати різні методики, такі як рольові ігри, дискусії, дебати та проєктні роботи, що сприяють розвитку комунікативних компетентностей. Дослідження демонструє, що підвищення комунікативної складової в навчанні позитивно впливає на мотивацію студентів та їхню здатність до ефективного спілкування іноземною мовою.

Аналіз літератури засвідчує, що мотивація студентів до вивчення іноземної мови є комплексним процесом, який вимагає використання різноманітних підходів і методик. Інтеграція проєктних технологій, сучасних інформаційно-комунікаційних засобів, комунікативних методик та створення мотиваційного середовища сприяє підвищенню зацікавленості студентів і покращенню їхніх мовних навичок. У цьому контексті постає необхідність дослідження застосування мультимедійних засобів та інструментів для підвищення мотивації студентів у процесі вивчення німецької мови.

Мета статті полягає у систематичному аналізі поточних можливостей та перспектив використання мультимедійних засобів у процесі викладання німецької мови. Основні завдання включають визначення потенціалу мультимедійних технологій для підвищення мотивації студентів до вивчення німецької мови та розвитку їхніх мовних компетентностей; аналіз ролі віртуальної реальності, мобільних додатків і соціальних мереж в освітньому процесі з метою покращення якості освіти; висвітлення переваг інтерактивних та адаптивних підходів до викладання німецької мови за допомогою мультимедійних інструментів. Окреслені завдання спрямовані на систематизацію наукових даних та практичного досвіду використання сучасних технологій для оптимізації процесу навчання німецької мови та підвищення ефективності мовної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному світі технології стрімко змінюють усі аспекти нашого життя, і освітній процес, безсумнівно, не є винятком. Фахівці у галузі методики викладання іноземних мов доводять, що викладання іноземних мов, зокрема німецької, значно виграє від інтеграції мультимедійних засобів, які забезпечують нові можливості для навчання та підвищують ефективність освітнього процесу (Рубан, 2014; Штохман, 2017). Насамперед це збільшення

мотивації студентів. У педагогічному словнику мотиви навчання трактуються наступним чином: «внутрішні психічні сили (рушії), які стимулюють пізнавальну діяльність людини. Види мотивів: соціальні, спонукальні, пізнавальні, професійно-ціннісні, меркантильні» (Педагогічний словник).

Безперечно, мультимедійні засоби, такі як відеофільми, аудіозаписи, інтерактивні платформи та ігри, роблять освітній процес захоплюючим та стимулюють активну участь студентів. Наприклад, використання відеоматеріалів із німецькими субтитрами дозволяє студентам краще зрозуміти мову в її природному контексті, а інтерактивні ігри допомагають закріпити знання у цікавій та доступній формі.

Існують мультимедійні засоби для вивчення німецької мови за допомогою перегляду фільмів, які включають різноманітні інструменти та платформи. Розглянемо кілька популярних засобів і платформ, які пропонують такі можливості:

1. *Lingua.ly* – це платформа, яка дозволяє користувачам створювати власні словники та навчальні завдання на основі переглянутих відео або прочитаних текстів. Користувачі можуть додавати нові слова і фрази до своїх словників і виконувати інтерактивні вправи для закріплення знань.

2. *Yabla* – це інтерактивна платформа для вивчення мов, яка пропонує автентичні відео, включаючи фільми, новини та інтерв'ю. Платформа надає інтерактивні завдання та тести, що допомагають користувачам покращити розуміння мови та розширити словниковий запас після перегляду відеоматеріалів.

3. *FluentU* використовує реальні відео, такі як музичні кліпи, трейлери, новини та натхненні промови, щоб допомогти користувачам вивчати мову в контексті. Платформа пропонує інтерактивні субтитри та вправи на основі переглянутого відео, що сприяють кращому розумінню і запам'ятовуванню нових слів та виразів.

4. *Netflix з Language Learning with Netflix* – розширення для браузера Chrome, яке дозволяє користувачам переглядати фільми та серіали на Netflix з двомовними субтитрами. Інструмент також надає можливість зупиняти відео для перекладу слів і фраз та створювати списки для подальшого вивчення.

5. *Rosetta Stone* пропонує інтерактивні курси та вправи для вивчення мов. Хоча ця платформа не спеціалізується виключно на фільмах, вона використовує відео та аудіоматеріали для створення автентичного контексту навчання.

6. *Memrise* – це платформа для вивчення мов, яка використовує різноманітні мультимедійні

матеріали, включаючи відео. Вона пропонує інтерактивні вправи та завдання для закріплення нових слів і виразів після перегляду відеоконтенту.

7. *Edpuzzle* дозволяє викладачам і здобувачам освіти редагувати відео, додаючи до них питання, коментарі та завдання. Це чудовий інструмент для використання фільмів як навчального матеріалу, оскільки він дозволяє інтерактивно працювати з відео.

8. *Quizlet* пропонує створення навчальних наборів на основі відеоматеріалів. Викладачі можуть створювати флешкарти, тести та інтерактивні ігри, які допомагають здобувачам освіти засвоювати новий матеріал після перегляду фільмів.

Запропоновані мультимедійні засоби забезпечують різноманітні можливості для інтеграції перегляду відео і фільмів у процес вивчення німецької мови, що робить його більш ефективним.

Застосування аудіо та відеоматеріалів, без сумніву, сприяє розвитку аудіовізуальних навичок студентів, що є важливою складовою володіння іноземною мовою. Відеоматеріали, які відображають реальні життєві ситуації, дозволяють студентам сприймати мову в її природному середовищі, що, зі свого боку, сприяє кращому розумінню та засвоєнню нових лексичних і граматичних конструкцій. Розглянемо деякі можливі завдання для покращення мовних та мовленнєвих навичок здобувачів освіти на заняттях з німецької мови з використанням мультимедійних матеріалів:

Übung 1: Ansehen und Diskussion. Entwicklung von Hör- und Sprechfähigkeiten.

Aufgaben:

1. Sehen Sie sich ein Video an, das eine reale Alltagssituation zeigt (Einkaufen, Arztbesuch, Reisen).

2. Beantworten Sie die Fragen zum Videoinhalt:

– Wer sind die Hauptfiguren?

– Wo spielt die Handlung?

– Welche Hauptereignisse finden statt?

– Welche Sprachklischees haben die Personen im Video gebraucht?

– Schreiben Sie in zwei Spalten die Sprachklischees, die man gewöhnlich beim Ein- und Verkaufen / beim Arzt / im Hotel / im Gespräch mit Grenzbeamten usw. gebraucht.

– Wodurch unterscheiden sich die Einkaufsmöglichkeiten / den Arztbesuch / die Reisemöglichkeiten in Deutschland und in der Ukraine?

3. Diskutieren Sie in Gruppen, welche neuen lexikalischen und grammatischen Konstruktionen Sie im Video gehört haben.

4. Versuchen Sie, die Handlung mit Hilfe von den in die Spalten geschriebenen Sprachklischees wiederzugeben.

Übung 2: Dialoge erstellen. Entwicklung der Sprechfähigkeiten und Verwendung des neuen Wortschatzes.

Aufgaben:

1. Sehen Sie sich ein kurzes Video zum Alltagsthema an z. B. im Café oder am Bahnhof.

2. Erstellen Sie Ihren eigenen Dialog. Verwenden Sie dabei die Lexik, die Sie im Video gehört haben.

3. Präsentieren Sie Ihren Dialog in der Form eines Monologs.

Übung 3: Hörverständnisübungen. Verbesserung der Hörfähigkeiten und des Verständnisses der deutschen Sprache.

Aufgaben:

1. Hören Sie sich eine Audioaufnahme an, die eine Erzählung oder einen Dialog zu einem Alltagsthema enthält.

2. Schreiben Sie die Schlüsselwörter und -phrasen auf, die Sie gehört haben.

3. Beantworten Sie die Fragen:

– Worum geht es in der Aufnahme?

– Welche Hauptideen / Themen werden besprochen?

– Sind die diskutierten Themen für die Ukrainer auch wichtig / aktuell?

4. Diskutieren Sie, wie die Personen aussehen könnten / welche Hobbys sie haben könnten / in welcher Jahreszeit die Handlung spielen könnte / welcher Laune die Personen sind usw. Begründen Sie Ihre Meinung.

5. Erstellen Sie eine kurze Zusammenfassung des Gehörten.

Übung 4: Rollenspiele. Anwendung der neuen lexikalischen und grammatischen Konstruktionen in realen Situationen.

Aufgaben:

1. Sehen Sie sich ein Video an z. B. Hotelanmeldung, am Bahnhof usw.

2. Teilen Sie sich in Gruppen auf und spielen Sie die Szenen nach, in denen Sie den neuen Wortschatz und die Grammatik verwenden.

3. Präsentieren Sie Ihre Szenen vor der Gruppe.

4. Diskutieren Sie, was gut war und was in Ihren Auftritten verbessert werden könnte.

Übung 5: Schriftliche Aufgaben. Entwicklung der Schreibfähigkeiten und Anwendung des neuen Wortschatzes und der Grammatik.

Aufgaben:

1. Sehen Sie sich ein Video an, das einen Dialog oder einen Monolog enthält.

2. Schreiben Sie einen kurzen Aufsatz, in dem Sie den neuen Wortschatz und die grammatischen Konstruktionen aus dem Video verwenden.

3. Beschreiben Sie im Aufsatz die Ereignisse, die Charaktereigenschaften der handelnden Personen und Ihre Eindrücke von dem, was Sie gesehen haben.

4. Tauschen Sie Ihre Aufsätze mit den Mitstudenten aus und geben Sie Feedback.

Запропоновані вправи на основі медійних матеріалів допоможуть студентам інтегрувати нові лексичні та граматичні знання в різноманітні контексти, сприяючи кращому розумінню та засвоєнню німецької мови.

Важливою перевагою мультимедійних платформ є те, що вони забезпечують інтерактивність навчання, дозволяючи студентам взаємодіяти з матеріалом у режимі реального часу. Наприклад, онлайн-курси з інтерактивними завданнями та тестами адаптуються до рівня знань студентів, надаючи індивідуальні рекомендації для подальшого навчання. Це, безумовно, підвищує ефективність освітнього процесу.

Крім того, інтернет та мультимедійні засоби відкривають доступ до великої кількості автентичних матеріалів, таких як новини, фільми, подкасти та літературні твори. Використання таких матеріалів в освітньому процесі дозволяє студентам зануритися у культуру німецькомовних країн, розширити свій словниковий запас та покращити мовну компетентність. Таким чином, навчання стає більш різноманітним і змістовним.

Перспективи застосування мультимедійних засобів полягають у розширенні використання віртуальної реальності (VR), яка відкриває нові горизонти для викладання іноземних мов. VR-технології дозволяють створювати віртуальні середовища, де студенти можуть практикувати мову в імітованих реальних ситуаціях. Наприклад, віртуальні екскурсії німецькими містами або симуляції повсякденного життя можуть значно покращити навички мовлення та розуміння.

Очевидно, що з розвитком мобільних технологій навчання стає більш доступним. Мобільні додатки для вивчення німецької мови надають можливість студентам займатися у будь-який зручний час і в будь-якому місці. Вони можуть містити інтерактивні вправи, ігри, аудіо та відео-

матеріали, що робить освітній процес більш гнучким та ефективним. Безперечно, це сприяє підвищенню результативності навчання.

Зі свого боку, соціальні мережі та онлайн-спільноти надають платформу для обміну знаннями та досвідом між студентами. Вони можуть спілкуватися з носіями мови, брати участь у мовних клубах, переглядати навчальні відео та отримувати підтримку від інших студентів. Це, безумовно, сприяє покращенню комунікативних навичок і підвищує мотивацію до вивчення мови.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Застосування мультимедійних засобів у процесі викладання німецької мови відкриває широкі можливості для покращення якості освіти. Вони не лише роблять навчання захоплюючим та інтерактивним, але й сприяють розвитку аудіовізуальних навичок, розширенню словникового запасу та глибшому зануренню у культурний контекст. Перспективи використання VR-технологій, мобільних додатків та соціальних мереж ще більше розширюють горизонти викладання, роблячи його гнучкішим та доступним. Впровадження цих інноваційних технологій в освітній процес забезпечить високий рівень мовної компетентності студентів і підготує їх до успішної міжкультурної комунікації у глобалізованому світі.

Таким чином, використання мультимедійних засобів у викладанні німецької мови має значний потенціал і може суттєво підвищити ефективність навчання, сприяючи розвитку не лише мовних, а й міжкультурних компетентностей студентів. Подальші дослідження в галузі застосування мультимедійних засобів у процесі викладання німецької мови відкривають широкі перспективи для наукового співтовариства та освітянської громадськості, наприклад, вивчення можливостей і перешкод інтеграції мультимедійних засобів у навчальні програми із застосуванням найсучасніших технологій, враховуючи освітні стандарти та вимоги сучасного освітнього середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бей І. Формування позитивної мотивації студентів до використання проектних технологій у майбутній професійній діяльності вчителя іноземної мови. Збірник наукових праць Прикарпатського нац. ун-ту ім. В. Стефаніка. Вип. 2. 2018. С. 17-25.
2. Знанецький В. Щодо розвитку мотивації студентів до вивчення іноземної мови у процесі професійної підготовки. Стратегічні пріоритети в науці: збірник наукових матеріалів XL Міжнар. наук.-практ. конф., Вінниця. 2020. С. 38-40.
3. Педагогічний словник. URL: <https://kpkl.org.ua/index.php/ped-slov>
4. Рубан Л. Мотивація студентів до вивчення іноземної мови на немовних факультетах. Вісник Харківського нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. 2014. № 78(1103). С. 187-190.
5. Скакун М., Матіюк Д. Підвищення мотивації студентів до вивчення німецької мови та формування готовності до неперервної освіти за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та мультимедійних засобів. Актуальні питання вивчення германських, романських і слов'янських мов і літератур та методики викладання іноземних мов: матеріали Всеукр. наук. конф., 18 трав. 2018 р. ДНУ ім. В. Стуса. Вінниця, 2018. С. 56-59.
6. Штохман Л. Комунікативна складова у навчанні іноземної мови у ВНЗ. Молодий вчений. 2017. Вип. 3(43). С. 512-515.

REFERENCES

1. Bei I. (2018). Formuvannia pozytyvnoi motyvatsii studentiv do vykorystannia proektnykh tekhnolohii u maibutnii profesiinii diialnosti vchytelia inozemnoi movy [Formation of positive motivation of students to use project technologies in the future professional activity of a foreign language teacher]. Zbirnyk naukovykh prats Prykarpatskoho nats. un-tu im. V. Stefanyka – Collection of scientific works of the Carpathian National University named after V. Stefanyk, 2, 17-25 [in Ukrainian]
2. Znanetskyi V. (2020). Shchodo rozvytku motyvatsii studentiv do vyvchennia inozemnoi movy u protsesi profesiinoi pidhotovky [On the development of students' motivation to learn a foreign language in the process of professional training]. Stratehichni priorytety v nautsi: zbirnyk naukovykh materialiv XL Mizhnar. nauk.-prakt. konf. – Strategic priorities in science: collection of scientific materials of the XL International Scientific and Practical Conference, Vinnytsia, 38-40 [in Ukrainian]
3. Pedagogichnyi slovnyk [Pedagogical dictionary]. URL: <https://kpk.org.ua/index.php/ped-slov> [in Ukrainian]
4. Ruban L. (2014). Motyvatsiia studentiv do vyvchennia inozemnoi movy na nemovnykh fakultetakh [Motivation of students to learn a foreign language at non-language faculties]. Visnyk Kharkivskoho nats. un-tu im. V. N. Karazina – Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University, 78(1103), 187-190 [in Ukrainian]
5. Skakun M., Matiuk D. (2018). Pidvyshchennia motyvatsii studentiv do vyvchennia nimetskoï movy ta formuvannia hotovnosti do nepererвної osvity za dopomohoiu suchasnykh informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii ta multymediinykh zasobiv [Increasing students' motivation to learn German and forming their readiness for continuing education with the help of modern information and communication technologies and multimedia]. Aktualni pytannia vyvchennia hermanskykh, romanskykh i slovianskykh mov i literatur ta metodyky vykladannia inozemnykh mov: materialy Vseukr. nauk. konf. – Actual issues of studying Germanic, Romance and Slavic languages and literatures and methods of teaching foreign languages: materials of the All-Ukrainian scientific conference, 18 trav. 2018 r. DNU im. V. Stusa. Vinnytsia, 56-59 [in Ukrainian]
6. Shtokhman L. (2017). Komunikatyvna skladova u navchanni inozemnoi movy u VNZ [Communicative component in teaching a foreign language at a university]. Molodyi vchenyi – Young scientist, 3(43), 512-515 [in Ukrainian]